

Лесик Яна Владиславівна, курсант 3-го курсу ННІ №1 НАВС
Науковий керівник: Марков М.М., професор кафедри оперативнорозшукової діяльності, кандидат юридичних наук

ДОТРИМАННЯ ПРАВ ТА СВОБОД БІЖЕНЦІВ В УКРАЇНІ

Дедалі більше людей по всьому світу покидають свої домівки в пошуках захисту. Найпоширенішими причинами є військові конфлікти, переслідування, зубожіння та навіть зміни клімату. З кожним роком причин переміщення людей стає дедалі більше. Явище біженства стає масовим та територіально поширеним. Інтерес до цього процесу посилюється не тільки через недостатню вивченість цієї проблеми, а й у зв'язку з підвищеною його динамічністю у сучасних глобальних процесах. Регулювання проблем біженців – одне з актуальних завдань сучасної України.

Міжнародна спільнота та Україна, як демократична держава продовжують вживати зусиль для подолання явищ, які породжують цю проблему, але все більше уваги звертається на труднощі, з якими стикаються особи, які шукають притулку, після того, як вони залишають країну свого походження. Стурбованість викликають три питання. По-перше, це тривожна тенденція не впускати на свою територію осіб, які шукають притулку. По-друге, це порушення мінімальних прав осіб, які шукають притулку, в період розгляду їхніх прохань про надання притулку, а також після отримання ними статусу біженців. Нетерпимість, расизм, ксенофобія, агресивність, міжнаціональні й міжетнічні протиріччя й конфлікти посилюються в багатьох районах і стосуються багатьох груп населення, особливо осіб, які шукають притулку, і біженців. По-третє, це порушення прав людини, яке все ще триває в країнах походження, і необхідність

припинення таких порушень, перш ніж біженці зможуть добровільно повернутися назад

Тож визначимось з поняттям “біженець”. Біженець – особа, яка не є громадянином України і внаслідок обґрунтованих побоювань стати жертвою переслідувань за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань перебуває за межами країни своєї громадянської належності та не може користуватися захистом цієї країни або не бажає користуватися цим захистом внаслідок таких побоювань, або, не маючи громадянства (підданства) і перебуваючи за межами країни свого попереднього постійного проживання, не може чи не бажає повернутися до неї внаслідок зазначених побоювань[1].

Теоретичні та практичні питання правового статусу біженців в Україні досліджували В.Д. Андрієнко, Ю.М. Білуха, С.П. Бритченко, Ю.В. Бузницький, М.В. Буромєнський, В.С. Гринчак, В.І. Євінгов, О.Л. Копиленко, В.С. Крисаченко, О.В. Кузьменко, О.А. Малиновська, В.О. Новік, О.І. Піскун, В.Ф. Погорілко, С.П. Ратушний, Ю.І. Римаренко, С.Г. Рубанов, Ю.М. Тодика, О.Ф. Фрицький, С.Б. Чехович, В.М. Шаповал, Ю.С. Шемшученко, В.В. Шепель, М.О. Шульга та інші.

Питання пов'язані з біженцями регулюються Конституцією України, Законом України “Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту”, Конвенцією про статус біженців 1951 року, Протоколом щодо статусу біженців 1967 року та іншими нормативно-правовими актами.

Відповідно до положень Закону “Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту” іноземний громадянин або особа без громадянства, для отримання захисту, звертається з заявою про визнання до територіального органу Державної міграційної служби України. Така заява подається іноземцем чи особою без громадянства або її законним представником особисто за місцем тимчасового перебування заявника.

Орган міграційної служби, який прийняв до розгляду заяву іноземця чи особи без громадянства про визнання його біженцем, видає заявникові довідку про звернення за захистом та реєструє його як заявника. Протягом п'ятнадцяти робочих днів з дня реєстрації заяви орган міграційної служби проводить співбесіду із заявником, розглядає відомості, наведені в заяві, та інші документи, вимагає за потреби додаткових відомостей та приймає рішення про оформлення документів для вирішення питання щодо визнання особи біженцем або про відмову в оформленні документів для вирішення зазначеного питання.

Особа, яку визнано біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, має рівні з громадянами України права на:

- пересування, вільний вибір місця проживання, вільне залишення території України, крім обмежень, встановлених законом;

- працю;

- провадження підприємницької діяльності, не забороненої законом;

- охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування;

- відпочинок;

- освіти;

- свободу світогляду і віросповідання;

- направлення індивідуальних чи колективних письмових звернень або особисте звернення до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб цих органів;

- володіння, користування і розпорядження своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності;

- оскарження до суду рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб;

- звернення за захистом своїх прав до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

- безоплатну правову допомогу в установленому порядку;

- та інші [1].

Біженець, не може бути висланим або примусово повернутим до країни, де його життю або свободі загрожує небезпека за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань.

Отже, біженство – це явище, яке набуває все поширенішого характеру, причини виникнення якого постійно змінюються. Законодавцям нашої держави необхідно звернути на це увагу, заповнивши прогалини законів. Особливої уваги варті питання проблем проживання біженців та осіб без громадянства в Україні. Варто шукати шляхи подолання прогалин у системі захисту в умовах мінливої ситуації глобального переміщення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України “Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту”// Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2012. – № 16. – Ст. 146 / Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3671-17/page2.ь>